

Til

Udenrigsministeriets programkomité
Cc: Udenrigsministeriets kontor for europæisk naboskab (EUN)25. september 2023 / ilj_dh
Sag 21-2023-00388
Dok. 628455

DH's høringssvar til Danmarks partnerskab med østlige naboskabslande 2022-26

Danske Handicaporganisationer ønsker hermed at afgive høringssvar til den strategiske ramme for det østlige naboskabsprogram. DH noterer, at der i relation til Ukraine nævnes veteraner og andre med handicap, hvilket er positivt. Det er dog samtidig væsentligt, at det samlede program for alle lande inkluderer de cirka 16 % af befolkningen i landene, som har et handicap – relateret til krigen eller ej – i arbejdet med at sikre modstandskraft, adressere akutte behov, stabilitet og fremgang.

Erfaringer viser, at når mennesker med handicap alene refereres til i generelle strategier og politikker og som en del af en samlet gruppe af udsatte, så er der stor risiko for, at deres rettigheder og behov ikke tilgodeses, når udviklingssamarbejde og humanitære indsatser implementeres.

Ukrainske handicaporganisationer har i sommeren 2022 med støtte fra den øvrige europæiske handicapbevægelse udarbejdet fem væsentlige anbefalinger til alle aktører involveret i humanitære indsatser og genopbygning (Riga Declaration, juli 2022). Anbefalingerne er:

- Meningsfuld involvering af repræsentative organisationer af mennesker med handicap i alle beslutningsprocesser
- Nødvendig tilpasning til basale og specifikke behov for mennesker med handicap
- Tilgængelige beskyttelsesrum og evakuering af mennesker med handicap
- En genopbygningsproces, der sikrer et tilgængeligt og inkluderende samfund
- En stop for institutionalisering af børn og voksne med handicap i og fra Ukraine

DH finder det i forlængelse heraf væsentligt, at der med den strategiske ramme sikres, at der indsamles data vedr. inklusion af mennesker med handicap. DH opfordrer gennem nedenstående forslag til, at dette ekspliciteres i den strategiske ramme for naboskabsprogrammet – både for støtten til Ukraine såvel som til de øvrige lande i regionen. Pindene nedenfor gengiver tekst fra udkastet, og DH's tilføjelser er markeret med fed. Vi foreslår følgende:

Indledning, kapitel 4: At der i benævnelsen af de tre temaer (s. 6) samt i alle de følgende steder i kapitel 4 og 8, hvor disse temaer benævnes, tilføjes som følger:

- Konflikt håndtering, opbyggelse af modstandskraft og imødegåelse af befolkningernes akutte og humanitære behov samt genopbygning, **der inkluderer marginaliserede grupper**
- Reform og EU-tilnærmelse: fremme udvikling af demokratiske institutioner og processer
- Bæredygtig, **inkluderende** og retfærdig vækst, grøn omstilling og øget energiuafhængighed

Afsnit 4.1: At der tilføjes 'tilgængeligt' i det strategiske mål i boksen s. 7 med Verdensmål – dette vil ligeledes være i tråd med verdensmålenes tværgående løfte om ikke at lade nogen i stikken.

- Strategisk mål: (...) samt bidrage til, at Ukraine og Mykolaiv genopbygges bedre, **mere tilgængeligt, inkluderende** og grønnere (...).

Afsnit 4.2: At der i sektionen s. 9 om reformer og styrkelse af demokratiske institutioner explicit nævnes tilgængelighed, og inddragelse af repræsentative organisationer, herunder af mennesker med handicap. Støtte til reformer mhp. EU-medlemskab bør samtidig adressere EU-kommissionens *Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030*, som fastslår, at rettigheder for mennesker med handicap skal mainstreames i alle politikker og områder, herunder sikre lige rettigheder til sundhed, arbejde, transport, bolig osv., ligesom familier til mennesker med handicap og organisationer, der repræsenterer mennesker med handicap, skal være en del af implementeringen.

- Danmark vil understøtte landenes reformer (...) Et særligt dansk fokus vil fortsat være decentralisering, hvor både politisk og finansielt ansvar uddelegeres til kommuner og lokalregering, der både skaber grundlag for styrket levering af serviceydelser, **der er tilgængelige for** lokalbefolkningen, **herunder for mennesker med handicap**, og et styrket lokalt demokrati samt bredere lokal deltagelse, **herunder inddragelse af repræsentative organisationer for marginaliserede grupper.**

At sektionen om fremme af ligestilling og et inkluderende samfund med respekt for forskellighed bredes ud til at omhandle mere end kønsligestilling og unge, og herved.

- Danmark vil bidrage til at arbejdet for **rettigheder og ligestilling, med særligt fokus på** kvinders rettigheder, kønsmæssig ligestilling **og** unge kvinder. Danmark vil fortsat have fokus på mainstreaming af køns- og kvindespørgsmål **samt på, at rettigheder for marginaliserede grupper, fx mennesker med handicap, ligeledes mainstreames.** Danmark vil bidrage til at styrke kvindeorganisationer og organisationer, der arbejder for ligestilling og inklusion, **herunder repræsentative organisationer af mennesker, der repræsenterer marginaliserede befolkningsgrupper, fx organisationer af mennesker med handicap.**

De foreslåede tilføjelser ovenfor bør ligeledes tilpasses de relevante steder for hhv. Ukraine, Georgien og Moldova i kapitel 8. Slutteligt foreslår vi mere generelt, at betegnelsen 'mennesker med handicap' ('persons with disabilities'), benyttes fremfor 'handicappede'. Dette er i tråd med FN's og en rettighedsbaseret sprogbrug og har den bredeste accept.

Vi håber at I vil se positivt på disse indspark, der er af væsentlig betydning for, at der skabes opmærksomhed om nødvendigheden af at involvere og inkludere mennesker med handicap så denne relativt store del af befolkningen opnår forbedringer på lige fod med den øvrige befolkning.

Med venlig hilsen

Sif Holst

Næstformand, talsperson for udviklingssamarbejde
Danske Handicaporganisationer